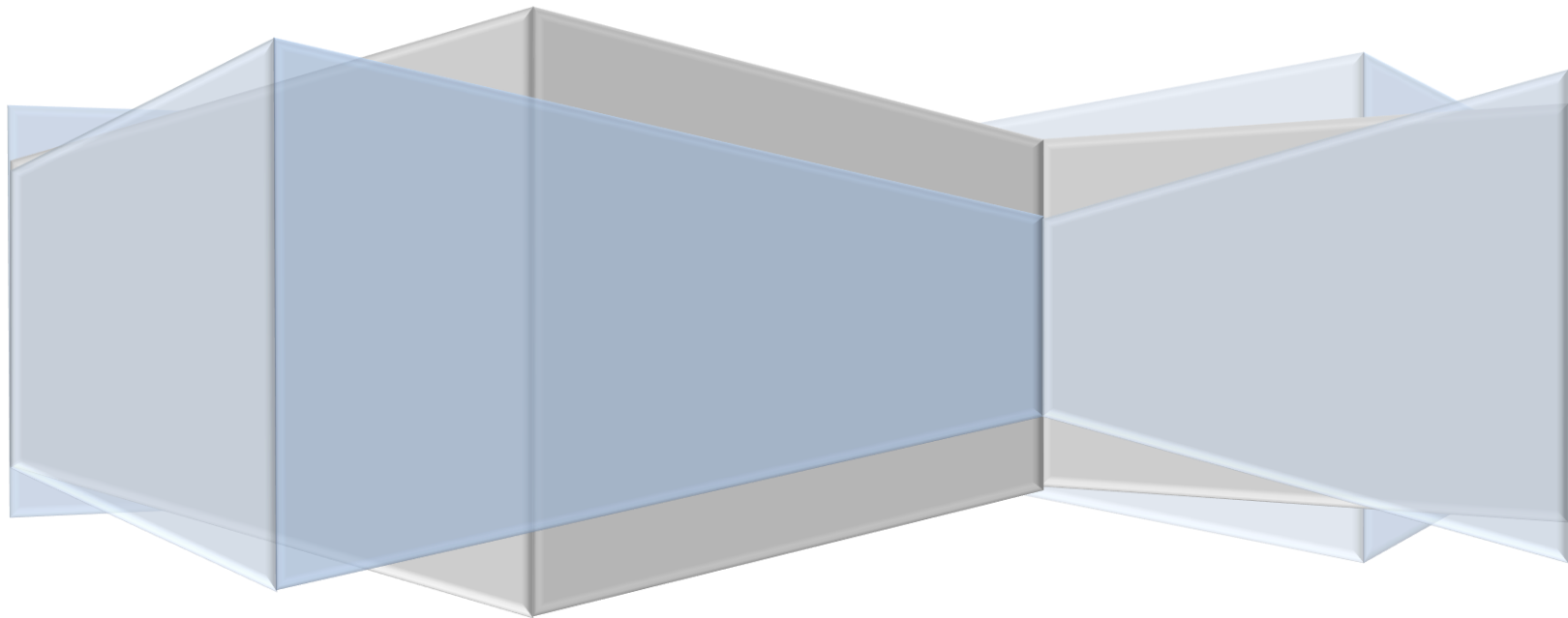

Tampereen yliopisto
Terveystieteiden yksikkö

**Terveystieteiden yksikön perustutkintojen
ohjaussuunnitelma**

TERVEYSTIETEIDEN PERUSTUTKINTOJEN OHJAUSSUUNNITELMA

Opetuksen kehittäminen on aina ollut olennainen osa Terveystieteiden yksikön toimintaa. Suuri osa yksikön opettajista on osallistunut Tampereen yliopiston järjestämään yliopistopedagogiseen perus- tai jatkokoulutukseen. Osalla opettajista on myös aiempia pedagogisia opintoja. Lukuvuosina 2012–2014 opetuksen kehittämisen painopiste on ollut pro gradujen arviointi ja ohjaus. Opettajien yhteistyönä on valmistunut pro gradujen arviointikriteeristö ja HOPS -opettajien sekä opiskelijatuutoreiden ryhmät ovat arvioineet HOPS -käytäntöjä. Ohjaustoiminnan kehittäminen jatkuu kansainvälisten opiskelijoiden ohjauksen tarkasteluna.

Yksikön opiskelijoiden taustat vaihtelevat, mikä tuo haasteellisuutta opetus- ja ohjaustyöhön. Joukossa on merkittävä osa aiemman terveydenhuoltoalan tutkinnon suorittaneita ja opiskelijoita, joilla on aiempaa kokemusta työelämästä ja korkeakouluopinnoista. Ensimmäisen vuoden opiskelijoista vain pieni joukko on heti ylioppilastutkinnon jälkeen yliopistoon hakeutuneita. Suuri osa opiskelijoista asuu perheineen toisella paikkakunnalla. Lisäksi opiskelijoiden ikä vaihtelee suuresti.

Yksikön kansainväliset opiskelijat ovat monikulttuurinen ryhmä, joka muodostuu pääasiassa Euroopan ulkopuolelta tulleista opiskelijoista. Lukuvuoden 2013–2014 alussa terveystieteiden yksikköön valittiin aiempaa suurempi määrä kansainvälisen maisteriohjelman opiskelijoita, mikä puolestaan kasvattaa yksikön ohjausresurssien tarvetta ja tuo haasteellisuutta opinnäytetöiden ohjaamiseen. Tutkinto-opiskelijoiden lisäksi yksikössä opiskelee joka lukuvuosi vaihto-opiskelijoita lähinnä eurooppalaisista partneriyliopistoista

Omat haasteensa yksikön työskentelyyn asettaa Avoimen yliopiston toiminnan integrointi tieteenalayksiköihin. Tutkinto-opiskelijoiden ja Avoimen yliopiston opiskelijoiden yhteisopetusta tullaan kasvattamaan, mikä tekee ohjauksen kokonaisuuden haasteelliseksi. Avoimen yliopiston opiskelijoiden ja tutkinto-opiskelijoiden opintotavoitteet ja ohjaustarpeet voivat olla lähtökohdiltaan hyvinkin erilaiset.

Nyt laadittu ohjaussuunnitelma on osa Terveystieteiden yksikön kehittämistyötä ja toimintakäsikirjaa. *Suunnitelma on laadittu yksikössä hoito- ja kansanterveystiedettä opiskeleville tutkinto-opiskelijoille, opettajille ja muille ohjausyhteisön jäsenille.*

Ohjaussuunnitelman tavoitteena on

- tehdä opiskelijoille näkyväksi yksikön ohjaustoiminta, toimijat ja vastuut
- selkiyttää ohjauksen työnjakoa
- lisätä yhteistä ohjausymmärrystä yksikön sisällä
- ylläpitää ohjaukseen liittyvää keskustelua
- olla jatkuvasti päivittyvä suunnitelma

Taustaa

Korkeakoulujen arviointineuvosto (KKA) antoi jo vuonna 2001 arviointiraportissaan korkeakouluille kansallisia ja korkeakoulukohtaisia suosituksia, jotka koskivat opintojen ohjausta. KKA kiinnitti huomiota mm. ohjauksen kattavuuteen, ohjauspalvelujen porrasteisuuteen, ohjaussuhteeseen, ohjauskoulutukseen ja ohjausvastuisiin. KKA toteutti vuonna 2005 seurannan, missä kartoitettiin mm. suositusten toteutumista ja ohjauksen ajankohtaisia haasteita. Seurannassa todettiin esimerkiksi, että korkeakoulujen opettajien ja opiskelijoiden näkemykset ohjauksesta poikkeavat toisistaan ja että opiskelijat eivät miellä opettajien ja ohjaajien toimintaa ohjaustyöksi. Korkeakouluilta saaduissa tiedoissa ilmeni, että ohjausjärjestelyt tukevat nk. aktiivisia opiskelijoita eikä ohjaus siis tavoita kaikkia opiskelijoita. Raportista ilmenee, että korkeakoulujen toimijat näkevät ohjauksen merkityksen opintojen edistymiselle kiistattomana. Yhtä tärkeänä koettiin, että ohjauksesta keskustellaan ja ohjauksen vastuunjakoa määritellään.

Tampereen yliopisto toteutti laajan koulutusuudistuksen, jonka tuotoksena syntyi uusia tutkinto-ohjelmia lukuvuosille 2012–2015. Koulutusuudistuksen keskiössä oli laajapohjaisten kandidaattiohjelmien rakentaminen ja opetussuunnitelmien osaamistavoitteiden kuvaaminen jakso- ja tutkintotasolla. Uudistuksella helpotetaan opiskelijoiden opintojen suunnittelua, opintotavoitteiden asettamista ja osaamisen arviointia. Samaan aikaan koulutusuudistuksen kanssa Tampereen yliopisto käynnisti opettajille ja jatko-opiskelijoille suunnatun yliopistopedagogisen jatkokoulutuksen, jonka keskeisenä sisältönä on akateeminen ohjaustyö.

Yliopiston opetusneuvoston ohjausta koskevassa linjauksessa opetuksen ja ohjauksen keskeinen perusta on opiskelijan täysivaltainen jäsenyys yliopistoyhteisössä. Yliopisto vastaa ohjauksen kokonaisuuden rakentamisesta ja esittämisestä siten, että opiskelijan tarvitsema tieto, neuvonta ja ohjaus ovat tarjolla ja helposti löydettävissä. Yliopiston vastuulle kuuluu myös opetussuunnitelman, oppimisympäristön ja opetuksen

suunnitteleminen sekä toteutus tavalla, joka tukee opiskelijan etenemistä ja valmistumista ohjeellisessa aikataulussa. Linjauksessa tuodaan esiin myös opiskelijan vastuu ja velvollisuudet. Opiskelija on vastuussa opintojensa suunnittelemisesta, toteuttamisesta ja osaamisensa kehittämisestä ja hän on velvollinen hakeutumaan ohjaukseen sekä osallistumaan opintojen aikana annettuun ohjaukseen.

[Opetusneuvoston ohjausta koskeva linjaus](#)

Hyvä opiskeluyhteisö -kuvauksessa yliopisto linjaa opettajan velvollisuudeksi innostaa, tukea ja edistää opiskelijoiden oppimista ja asiantuntijaksi kasvamista monipuolisilla, erilaisten oppijoiden edellytyksiä huomioon ottavilla opetusmenetelmillä sekä uuden oppimiseen motivoivalla palautteella. Jokaisen opettajan velvollisuutena on antaa opintoihin sisältyvää neuvontaa ja ohjausta ja osallistua työyhteisönsä ja oman osaamisensa kehittämiseen. Tampereen yliopistossa opiskelijoita kohdellaan tasa-arvoisesti, yhdenvertaisesti, kannustavasti ja arvostavasti.

Yliopisto-opiskelija opiskelee oppiakseen elämässä ja tulevaisuudessa tarvittavia tietoja, taitoja ja asenteita, edetäkseen tutkinnossaan ja saadakseen sen valmiiksi. Opiskelun keskeisenä tavoitteena on kehittyä hyväksi oppijaksi, joka pystyy ratkaisemaan vaikeita ongelmia tieteen keinoin.

[Hyvä opiskeluyhteisö](#)

Terveystieteiden yhteisö on keskusteleva ja vuorovaikutteinen yhteisö, joka pyrkii edistämään opiskelijan kriittistä ajattelua ja ajattelun ilmaisemista. Yksikön vahvuutena on monipuolisilla yksilöllisillä ja yhteisöllisillä oppimismuodoilla toteutetut opintojaksot, joiden tavoitteena on tukea laaja-alaisesti opiskelijan oman osaamisen kehittymistä. Opettajien vastuulla on antaa laadukasta tutkimukseen perustuvaa opetusta, ohjata opintoja ja opiskelijoiden opinnäytetöitä sekä perehdyttää opiskelijaa tutkimuksen maailmaan. Opetustilanteissa hyödynnetään opiskelijoiden olemassa olevaa asiantuntemusta ja työkokemusta ja opiskelijoita kannustetaan keskusteluun, oman oppimisen reflektointiin ja palautteen antamiseen. Opiskelija voi myös osallistua yhteisönsä kehittämiseen antamalla palautetta opetustilanteissa ja osallistumalla tutkimus- ja kehittämistyöryhmien toimintaan.

Ohjauksen lähtökohdat Terveystieteiden yksikössä

Terveystieteiden yksikkö (HES) on terveysalan monitieteinen koulutus- ja tutkimusyksikkö, joka tarjoaa opiskelijalle laaja-alaisen tiedollisen ja menetelmällisen kasvualueen. Yksikössä tutkitaan terveyteen vaikuttavia tekijöitä, terveyden edistämisen ja tautien ehkäisyn keinoja ja vaikuttavuutta, terveydenhuollon ja terveyspolitiikan eri alueita sekä hoitamisen, terveyden ja ihmisen hyvinvoinnin perusteita. Yksikössä koulutetaan terveystieteiden kandidaatteja ja maistereita hoitotieteessä sekä kansanterveystieteessä. Terveystieteiden koulutusohjelmien toteuttamiseen osallistuvat biostatistiikan, epidemiologian, gerontologian, hoitotieteen, kansanterveystieteen, sosiaalipsykiatrian, sosiaali- ja terveyspolitiikan, terveystaloustieteen ja työterveyden oppialat.

Hoitotyön johtamisen opintosuunta tähtää hallinnollisten ja hoitotyön johtotehtävien lisäksi tutkimus- ja suunnittelutehtäviin. Hoitotyön opettamisen opintosuunnan tavoitteena on kouluttaa opettajia ammattikorkeakouluihin, terveydenhuoltoalan oppilaitoksiin sekä erilaisiin terveydenhuollon suunnittelu- ja kehittämistehtäviin. Kansanterveystieteen koulutusohjelman tavoite on kouluttaa asiantuntijoita kansallisiin ja kansainvälisiin väestön terveyden edistämiseen liittyviin arviointi-, kehittämis-, suunnittelu-, tutkimus- ja opetustehtäviin. Kansanterveystiedettä opiskelevat ja terveydenhoitajatutkinnon aiemmin suorittaneet hoitotieteen opiskelijat voivat lisäksi suorittaa terveystiedon aineenhallinnan opintokokonaisuuden. Terveystiedon opintokokonaisuus, pedagogiset opinnot ja maisteriopinnot antavat yhdessä kelpoisuuden toimia terveystiedon opettajana.

Terveystieteiden yksikön opetus ja tutkimus on leimallisesti kansainvälistä. Yksikön tohtorikoulutettavista lähes kolmannes tulee ulkomailta. Yksikössä on sekä kansainvälinen maisteriohjelma että kansainvälistä tohtorikoulutusta. Kansainvälinen maisteriohjelma Master's Degree Programme in Health Sciences (Public Health/International Health) tarjoaa maisterintutkintoon tähtääviä opintoja, joihin myös suomenkielisen tutkinto-ohjelman opiskelijat voivat osallistua. Terveystieteiden yksikössä on kaksi tohtoriohjelmaa ja monet tohtorikurssit ovat avoimia myös perustutkinto-opiskelijoille.

Opintojen ja opinnäytteiden ohjaus sekä henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS) ohjaus toimivat kiinteänä osana terveystieteiden tutkinto-ohjelman ja kansainvälisen

maisteriohjelman (MHS) opintoja ja opetustilanteita. *Yksikön ohjaustoiminnan keskeisenä lähtökohtana on opiskelijan vastuu omista opinnoistaan sekä yksikön vastuu ohjaustoiminnan järjestämisestä, resursoinnista ja laadusta.* Terveystieteiden yksikössä ohjaus nähdään ohjaajan ja ohjattavan tai ohjattavan ryhmän välisenä vuorovaikutuksellisenä toimintana, jolla pyritään tukemaan opiskelijan akateemisen asiantuntijuuden kasvua. Ohjauksella tuetaan ohjattavan toimijuutta, ongelmanratkaisutaitojen kehittymistä ja ohjattavan opintopolun sujuvaa etenemistä. Ohjauksen kohteena ovat opiskelijoiden ja opiskeluryhmien oppimis- ja ongelmanratkaisuprosessit.

Jokainen opiskelija tarvitsee ohjausta opintojensa edistämiseksi ja jokainen opettaja on velvollinen antamaan ohjausta osana omaa opetustyötään. Terveystieteiden tiedeyhteisö mahdollistaa ohjauksen jatkuvana, rakenteellisena toimintana, johon osallistuvat ohjausyhteisön kaikki jäsenet. Ohjausyhteisön tärkeänä tehtävänä on ylläpitää sellaista toimintakulttuuria ja käytänteitä, jotka mahdollistavat opiskelijoiden kiinnittymisen tiedeyhteisöön. Ohjaus organisoidaan niin, että se on tasapuolisesti kaikkien opiskelijoiden saatavilla. Ohjauksen toimijoina ovat ohjausyhteisö, opettajat ja ohjaajat ja opintojaksoilla myös muut opiskelijat. Ohjaustoiminnan kehittäminen on asia, johon osallistuvat opettajat, opintohallinnon toimijat ja opiskelijat itse.

Ohjauksen merkittävin väline on tutkinto-ohjelman opetussuunnitelma, jonka laadintatyöhön ovat osallistuneet kaikki ohjausyhteisön opettajat ja opiskelijaedustajat. Tutkinto-ohjelman opettajien on oltava selvillä opetussuunnitelman rakenteesta ja vastuullaan olevien opintojaksojen liittymisestä ja sijoittumisesta tutkintorakenteen kokonaisuuteen. Yksikön vastuulla on huolehtia, että opettaja saa riittävät tiedot ja koulutuksellisen tuen opettajana ja ohjaajana toimimiseen.

Tutkinto-ohjelman opetussuunnitelma on opiskelijan kartta opintopolun suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Opetussuunnitelmasta ilmenee terveystieteiden kandidaatin- ja maisterin tutkintojen yleiset osaamistavoitteet ja opintojaksojen osaamistavoitteet. Suunnitelma sisältää opintojaksojen laajuudet opintopisteinä, sisällöt, opintojaksojen väliset yhteydet sekä suoritus- ja arviointitavat. Opintojen ajoitus ilmenee kullekin lukuvuodelle laaditusta opetusohjelmasta. Opettajien ja opintohallinnon antamalla ohjauksella selkiinnytetään ja tehdään näkyviksi opiskelijan valintamahdollisuuksia ja tuetaan opiskelijan omien opintotavoitteiden asettamista.

Terveystieteiden tutkinto-ohjelman ja kansainvälisen maisteriohjelman opetussuunnitelmiin sisältyvä monitieteinen opetus ja moninaiset oppimismenetelmät

huomioivat paitsi erilaiset oppijat ja oppimistyyliä myös nyky maailman monimutkaiset ilmiöt. Muun muassa terveyteen vaikuttavia tekijöitä opiskelijat lähestyvät opiskeluaikana eri näkökulmista. Yksikön opettajien monitieteinen koulutustausta ja monialainen tutkimustyö antavat oppimisprosessien ja ongelmanratkaisujen ohjaamiseen rikastuttavia näköaloja ja vaihtelevia lähestymistapoja. Opintojaksojen suoritustavat on suunniteltu vastaamaan opintojaksolla tavoiteltua osaamista.

Ohjauksen tavoitteet

Yliopistossa annettava ohjaus on yhteisöllistä toimintaa, joka tähtää ohjattavan tieteellisen sivistyksen ja ajattelun kehittämiseen ja pyrkii edistämään ohjattavassa tieteelliseen ajatteluun perustuvaa yleisempää asiantuntijuutta ja identiteettiä (Nummenmaa, 2008). Akateeminen ohjaus on aina tavoitteellista toimintaa, jonka tulee tuottaa lisäarvoa ohjattavalle. Tästä syystä ohjauksen on aina perustuttava ohjattavan tavoitteisiin ja ohjauksen intensiteetti voi vaihdella opiskelijan opintopolun aikana.

Opintojen alkuvaiheen ohjauksella tavoitellaan opiskelijan kiinnittymistä opintoihin ja opiskeluyhteisöön. Samalla pyritään ehkäisemään opintojen keskeytyminen. Ohjauksen avulla opiskelija saa käsityksen koulutuksen kokonaisuudesta ja oppii integroimaan eri opintojaksoilla saatuja tietoja ja taitoja toisiinsa. Ohjaus myös tarjoaa näkökulmia ja antaa välineitä opintopolun valintojen tekemiseen.

Opintojen edetessä opetuksen yhteydessä annetun ohjauksen rooli kasvaa; opettaja ohjaajana tunnistaa yksilöiden ja ryhmän ohjaustarpeita ja auttaa opiskelijoita tunnistamaan orastavia asiantuntijuuden elementtejä. Ohjaus on se työväline, jonka avulla opiskelijan tiedollinen ja ammatillinen kehittyminen tulee näkyväksi ja hän oppii arvioimaan omaa osaamistaan. Uraohjauksen painoarvo kasvaa opintojen edetessä.

Ohjaustoiminta terveystieteiden yksikössä

- ohjauksen toiminta, toimijat ja vastuut

Terveystieteiden yksikössä ohjauksella tarkoitetaan kaikkea ohjausta, neuvontaa ja psykososiaalista tukea, joka liittyy opintojen suorittamiseen ja oppimisen-, oppimisprosessien ja ongelmanratkaisutaitojen ohjaamiseen. Ohjaustoiminta nähdään yksikössä yhteistoimintana, jonka lähtökohta on opetussuunnitelmaan kirjatuissa ja opiskelijan itselleen asettamissa tavoitteissa. Yksikössä toteutettu ohjaustoiminta perustuu vuorovaikutukseen, eri osapuolten keskinäiseen kunnioitukseen ja tasavertaisuuteen. Ohjaustilanteissa sekä ohjaaja että ohjattava ovat aloitteellisia,

aktiivisia ja vastuullisia toimijoita. Ohjaukseen käytettävä aika on rajattua ja sitä käytetään tavoitteelliseen työskentelyyn.

Terveystieteiden tutkinto-ohjelmavastaava on päävastuussa opetuksen ja ohjauksen kehittämistyöstä. Ohjausvastaavan vastuualueeseen kuuluu HOPS -toiminnan koordinointi, osallistuminen opetuksen ja ohjauksen kehittämistyöhön sekä opetussuunnitelmaa ja opetusohjelmaa koskeva ohjaus- ja neuvontatyö. Opintopäällikkö vastaa yksikön tutkintohallinnosta ja hallinnollisesta ohjauksesta. Kansainvälisten asioiden koordinaattori koordinoi kansainvälistä maisteriohjelmaa. Yksikön opettajat ja erityisesti jaksojen vastuuopettajina toimivat ovat vastuussa opetuksen yhteydessä annetun ohjauksen ja opinnäyteohjauksen toteuttamisesta ja kehittämisestä. Yliopiston marraskuussa 2012 hyväksymän tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman mukaan yksikön opetushenkilöstö ja ohjausvastaava ovat yhdessä vastuussa siitä, että opiskelijan henkilöön liittyvät syyt eivät vaikuta opintosuoritusten arviointiin tai opintojen ohjaukseen.

Yksikön ohjaustoiminta toteutuu yksilö-, ryhmä- ja/tai vertaisohjauksen muodossa: henkilökohtaisen opintosuunnitelman ohjausta toteuttavat tutkinto-ohjelman opettajat, amanuenssit ja opintopäällikkö. Vertaisohjausta antavat opiskelijatuutorit ja HOPS - ja opintoryhmien muut opiskelijajäsenet. Opinnäytetöitä ohjataan yksilöohjauksena, ryhmäohjauksena ja vertaisohjauksena. Yksikön menetelmäopettajilla on tärkeä rooli erityisesti ongelmanratkaisutaitojen ohjaajina ja opiskelijan itsenäisen ongelmanratkaisutyön tukijana. Opintohallinnon työryhmän opintosihteerit antavat opintosuorituksia, tenttimistä, ilmoittautumis- ja opinnäytekäytäntöjä koskevaa neuvontaa.

Tutkinto-opiskelijan opintopolun käynnistyminen

Opintojen suunnittelulla on merkittävä rooli opiskelijan opintopolun alkuvaiheessa. Koulutukseen valittuja opiskelijoita lähestytään jo ennen opintojen alkua kirjeellä ja infopakettilla, joissa opiskelijalle tiedotetaan syksyn orientoivista opinnoista ja ensimmäisen opintosityksyn aikatauluista. Lisäksi infokirjeessä opiskelijalle ilmoitetaan ne opinto-ohjausta antavat henkilöt, joihin opiskelija voi olla yhteydessä opintoja edeltävän elokuun aikana.

Terveystieteiden yksikössä uuden opiskelijan perehdyttäminen koostuu orientoivien opintojen tilaisuuksista, HOPS -ohjauksesta, verkko-opi toteutuksen suorittamisesta ja opiskelijatuutorinnista. Orientoivat opinnot sisältävät tutustumisen terveystieteiden

tutkinto-ohjelman ja eri opintovaiheiden rakenteeseen ja tavoitteisiin, tutustumisen omaan yksikköön sekä yliopistoon laajemmin toimintaympäristönä ja perehtymisen opiskelijan hyvinvointia, oppimista ja opintososiaalisia etuja koskeviin asioihin. Yksikön opiskelun nettisivut on laadittu tukemaan opiskelijan perehtymistä ja antamaan tietoa yksikön opiskelukäytännöistä. Tiedottamisella onkin keskeinen rooli opintojen alkuvaiheessa.

Verkko opi-toteutus on moodle -oppimisympäristössä tapahtuva parin viikon kestoinen työskentely, missä opiskelija tarkastelee omaa opiskeluaan, pohtii kokemuksiaan aiemmasta opiskelusta ja oppimistavoista sekä suunnittelee opiskelun, työssäkäynnin ja vapaa-ajan yhteensovittamista. Kurssi myös perehdyttää opiskelijan verkkotyöskentelyyn ja mahdollistaa verkostoitumisen. Kurssin suorittaminen edellyttää, että opiskelija osallistuu verkkoalustalla käytäviin keskusteluihin ja tekee sovitut oppimistehtävät.

Kurssin oppimismateriaali johdattelee opiskelijaa pohtimaan yliopisto-opiskelun luonnetta, omaa oppimistyyliä, opiskelun suunnitelmallisuutta sekä opiskelun sovittamista yhteen muiden elämänalueiden kanssa. Kurssialusta tarjoaa myös mahdollisuuden jakaa opiskeluun liittyviä hyödyllisiä kokemuksia ja saada omiin pohdintoihin vertais- ja opettajapalautetta. Kun kurssin tehtävät on suoritettu ja palautteet annettu, verkko-opialusta on opiskelijoiden käytössä loppusyksyn ajan.

Opiskelijatuutorointi on olennainen ja tärkeä osa uuden opiskelijan integroitumista tiedeyhteisöön. Terveystieteiden tutkinto-ohjelman opiskelijatuutorit ovat opiskelijoiden ainejärjestö Saluksen valitsemia, vapaaehtoisia ja tuutorkoulutuksen käyneitä vertaisohjauksen toimijoita. Kansainvälisiä opiskelijoita tuutoroivat tuutoriparit, joista toinen opiskelee kansainvälisessä ja toinen suomenkielisessä ohjelmassa.

Opiskelijatuutorointi käynnistyy yksikön ensimmäisessä informaatiotilaisuudessa ja toimintaa esitellään tarkemmin hoitotieteen ja kansanterveystieteen omista tilaisuuksissa. Saadun opiskelijapalautteen perusteella opiskelijatuutoreiden osuutta on syytä tuoda nykyistä korostetummin esiin alkuvaiheen infotilaisuuksissa. Lisäksi opiskelijatuutorit tekevät yhteistyötä opettajatuutorien kanssa.

Opintojen alkuvaiheen ohjauksessa on tärkeitä, että jokainen opiskelija saa tilanteenmukaista ohjausta ja tukea usealta toimijataholta koko ensimmäisen

lukukauden ajan. Annettu tuki ilmentää sitä yhteisöllisyyttä, joka kiinnittää opiskelijan tiedeyhteisöön, poistaa opiskelun esteitä ja edesauttaa uuden opiskelijan opintojen sujuvaa etenemistä.

HOPS -ohjaus

Terveystieteiden tutkinto-opiskelijat valitaan sekä valintakokeen että erillisvalinnan kautta. Osalla tutkinto-ohjelmissa aloittavista opiskelijoista on aiempia suomalaisia tai ulkomaisia ammattikorkeakoulu- tai yliopisto-opintoja. Tutkinto-ohjelmissa on mahdollisuus opiskelijan aiemmin hankitun osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen (**AHOT -menettely**). Osaamisen tunnustaminen edellyttää sisällöltään ja laajuudeltaan vastaavia aiempia korkeakouluopintoja. Muualla, esimerkiksi työelämässä hankittu osaaminen, edellyttää näyttöä jakson vastuuopettajan kanssa erikseen sovittavalla tavalla.

Terveystieteiden yksikössä jokainen perustutkinto-opiskelija laatii henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS), johon kirjataan tutkinnon suorittamiseksi aiotut opinnot. Henkilökohtainen opintosuunnitelma on väline opiskelijan omien päämäärien ja opetussuunnitelman tavoitteiden selkiyttämiseen sekä opintojen aikataululliseen suunnitteluun. Opintosuunnitelmalla opiskelija rakentaa itselleen sopivan opintopolun. Suunnitelma elää ja päivittyy opintojen edetessä ja tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden oman oppimisen arviointiin. Ensimmäinen HOPS -versio sisältää ensimmäiselle lukuvuodelle suunnitellut opinnot ja niiden ajoittumisen lukuvuoden neljälle periodille. Opiskelija tekee HOPSin omaan käyttöönsä, mutta samalla HOPS toimii ohjauksen välineenä ja käynnistää opiskelijan ja HOPS -opettajan vuorovaikutussuhteen. HOPS on myös osa orientoivien opintojen suoritusta

Aiempien opintojen hyväksilukemista tarkastellaan pääsääntöisesti HOPS -prosessin yhteydessä. Hoitotieteen osalta on olemassa vakiintunut opintojen hyväksilukua koskeva käytäntö, joka on voimassa valtakunnallisesti kaikissa hoitotiedettä opettavissa yliopistoissa. Kansanterveystieteen opiskelijoiden osalta AHOT -menettelyä on sovellettu laajemmassa mittakaavassa ensimmäistä kertaa lukuvuonna 2012–2013.

Terveystieteiden yksikössä jokaisella opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ohjausta opintosuunnitelman laatimiseen. HOPS -prosessi edesauttaa opiskelijan kiinnittymistä opiskeluun ja oppimisyhteisöön. Ohjaustoiminta käynnistyy heti opintojen alkaessa ja toteutuksesta informoidaan yksikön orientaatiotilaisuuksissa sekä yksikön

opiskelusivuilla. HOPS -ohjaajina toimivat yksikön opettajat, jotka kirjaavat ohjauksen omiin työsuunnitelmiinsa. Työsuunnitelmiin kirjaamisella varmistetaan, että HOPS -työhön voidaan varata riittävästi ohjausaikaa. Ohjaaja säilyy opiskelijan tuutorina senkin jälkeen, kun alkuvaiheen opintosuunnitelma on hyväksytty ja rekisteröity. *HOPS -työpari (opiskelija-ohjaaja) sopii yhdessä ohjauksen pelisäännöt, opintosuunnitelman ajalliset tarkistuspisteet ja yhteydenpidon muodot.* Opiskelija on itse vastuussa tarpeenmukaisten ohjaustapaamisten sopimisesta. Tarpeenmukaista neuvontaa opiskelija saa myös muilta tiedeyhteisön jäseniltä.

Opiskelijan HOPS-ohje

Aineopintojen vaihe

Opintojen keskivaiheilla tapahtuva ohjaustoiminta kiinnittyy opetuksen sisältöihin ja toteutuu opiskelijoiden tiedollisten valmiuksien ja annettujen tehtävien ohjaamisena kaikissa opetustilanteissa. Opiskelijat pohtivat ja ratkovat monenlaisissa kokoonpanoissa oppimiseen ja opiskeluun liittyviä kysymyksiä. Pienryhmässä toimiminen edistää yhteisöllisen oppimiskulttuurin syntymistä ja kehittää yhteistoiminnallisten oppimismenetelmien käyttämistä. Tieteellisen kirjoittamisen taitoja ja viestintätaitoja kehitetään useilla opintojaksoilla monenlaisten harjoitustehtävien sekä opettajien ja opiskelijatoverien antaman palautteen avulla. Opintojen edetessä opintojaksojen vaatimustaso nousee vähitellen ja opiskelijoiden tiedolliset ja tutkimusmenetelmälliset taidot karttuvat. Kandidaatin seminaarissa opiskelijat saavat ohjausta oppinnäyteprosessin työstämiseen, oppinnäytteen esittämiseen ja vertaispalautteen antamiseen.

Harjoittelu ja uraohjaus

Terveystieteiden tutkinto-ohjelmien suunnittelussa on kiinnitetty huomiota opiskelijoiden työelämävalmiuksien karttumiseen. Laajat yleisopinnot sekä menetelmä- ja projektiopinnot antavat laajasti sovellettavia työelämätaitoja kuten viestintävalmiuksia, tiedonhankintataitoja, kykyä itsenäiseen työskentelyyn ja kokonaisuusien hallintaan sekä ongelmanratkaisutaitoja. Hoito- ja kansanterveystieteen sisältöopinnot tukevat terveysalan asiantuntijuuden kehittymistä.

Hoitotieteen ja kansanterveystieteen suomenkielisiin maisteriopintoihin kuuluu kolmen kuukauden pituinen työelämäharjoittelu, joka suoritetaan sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja koulutuslaitoksissa, terveysalan kansalaisjärjestöissä tai muissa terveysalan organisaatioissa Suomessa tai ulkomailla. Kansainvälisen maisteriohjelman seuraavassa opetussuunnitelmassa on mukana ensimmäistä kertaa valinnainen 5-10 op laajuinen harjoittelu.

Harjoittelun sijoittuminen syventävään opintovaiheeseen mahdollistaa koulutuksessa hankitun tietotaidon soveltamisen työelämään. Harjoittelussa opiskelija arvioi osaamistaan, osaamistarpeitaan ja työelämän käytäntöjä ja raportoi niistä harjoittelun jälkeen suoritettavassa seminaarissa. Opiskelija saa harjoitteluvastaavalta ohjausta harjoittelupaikan valintaan ja tarpeenmukaisesti myös paikan etsimiseen. Yksikön tuki on opiskelijan käytettävissä myös harjoittelun aikana, mikäli opiskelija kokee sen tarpeelliseksi.

Terveystieteiden yksikkö järjestää vuosittain **työelämäpäivän**, jossa yksiköstä valmistuneet alumnit kertovat urapoluistaan ja työelämän ajankohtaisista haasteista. Päivän ohjelmaan kuuluu lisäksi yliopiston uraohjaajan esitys sekä työnantajan edustajan alustus. Osaan tutkinto-ohjelmien jaksoista on sisällytetty työelämään tutustumista ja opintojaksoilla käy vierailuvia asiantuntijoita sosiaali- ja terveysalan tutkimuslaitoksista ja muista organisaatioista. Yksikön monet tutkimushankkeet ovat kiinteästi työelämään liittyviä. Osallistuminen **kansainväliseen vaihtoon** tai harjoitteluun luo osaltaan yhteyksiä kansainväliseen työelämään.

Terveystieteiden suomenkielisessä tutkinto-ohjelmassa opiskelijan on mahdollista suuntautua terveystiedon aineenopettajaksi ja opiskelija voi myös suorittaa moniammatillisten johtamisopintojen kokonaisuuden. Hoitotieteen maisteriopinnoissa on valittavana kaksi ammatillista suuntautumisvaihtoehtoa: hoitotyön johtamisen opintosuunta ja hoitotyön opettamisen opintosuunta.

Pro gradun ohjaus

Pro gradu -prosessi on merkittävä oppimisprosessi, jonka kuluessa opiskelija on oikeutettu saamaan ohjausta kaikkiin prosessin työvaiheisiin. Opiskelija on opinnoissaan vaiheessa, jossa hänelle on kertynyt runsaasti osaamista ja taitoja. Prosessin aikana ohjataan ja tuetaan osaamisen soveltamista ja arviointia. terveystieteiden yksikön opiskelijat saavat graduohjausta ryhmä-, yksilö- ja vertaisohjauksena.

Kansanterveystieteen pro gradu -tutkielman ohjaajina toimivat pääsääntöisesti tohtoritutkinnon suorittaneet yksikön opettajat tai tutkijat. Mikäli opinnäytetyötä ohjaa yliopiston ulkopuolinen tutkija, opinnäytteelle nimetään myös yksikön henkilökuntaan kuuluva ohjaaja. Kansanterveystieteen pro graduja ohjaa pääsääntöisesti yksi ohjaaja. Ohjaaja valikoituu useimmiten opinnäytteen aihealueen tai tutkimusmetodin perusteella. Opiskelija saa apua ohjaajan löytämiseksi viimeistään syventävien opintojen Tutkimusprosessi ja tutkimuskäytännöt -opintojaksolla. Mikäli opinnäytteen aihealue sitä vaatii, ohjaajan lisäksi nimetään myös resurssihenkilö, joka on sisällön tai metodin asiantuntija. Opiskelijat osallistuvat lisäksi kahden professorin ohjaamaan, vuoden kestävään tutkielmaseminaariin, missä opiskelijat saavat ja antavat vertaisohjausta, toimivat opponenteina ja harjoittavat palautteenantoa.

Hoitotieteen pro graduja ohjataan pääsääntöisesti opettajatyöparin vetämässä tutkielmaseminaarissa. Ohjaajista toinen on vähintään tohtori ja toisena ohjaajana voi toimia tohtoriopiskelija. Ohjaajat sovitaan yhteisesti oppiaineen opettajakokouksissa. Sekä hoitotieteen että kansanterveystieteen opiskelija saa omalta ohjaajaltaan tietoa artikkeligradun ja monografiamuotoisen gradun laatimisesta. Kaikki yksikön perustutkinto-opiskelijat saavat tarpeenmukaista neuvontaa tilastollisten menetelmien käytössä.

Yksikön opettajat kirjaavat lukuvuoden alussa työsuunnitelmiinsa opinnäytteiden ohjaustyölle vähintään yhteisesti sovitun tuntimäärän. Ohjattavien kokonaismäärä opettajaa kohti voi vaihdella, mutta pääsääntöisesti pyritään siihen, että ohjattavien määrä yhtä ohjaajaa kohden on kohtuullinen. Opiskelijasta ja opinnäytteestä riippuen myös opiskelijoiden saama ohjauksen määrä ja sen kohdentuminen ohjausprosessin eri vaiheisiin voi olla yksilöllinen.

Pro gradujen arviointi toteutetaan arviointikriteeristön avulla. Uusi pro gradujen kriteeristö tukee opinnäytteen arvioinnin tasalaatuisuutta ja läpinäkyvyyttä. Se toimii myös ohjauksen välineenä. Kriteeristö on yksikön opettajien ja opiskelijoiden saatavilla opetuksen intrayhteisössä. Arviointikriteeristön avulla opiskelija voi asettaa itselleen arvosanatavoitteita, tunnistaa osaamispuutteitaan ja valmistautua ohjaustapaamisiin.

Pro gradu -tutkielman lausunnon antajina toimii kaksi yksikön johtajan määräämää tarkastajaa, joiden tulee olla vähintään tohtorin tutkinnon suorittaneita ja ainakin toisen tulee olla palvelussuhteessa Tampereen yliopistoon tai Tampereen yliopiston dosentti. Yksikön käytäntönä on, että toinen lausunnon antajista on pääsääntöisesti pro gradutyön ohjaaja.

Ohjaussopimus

Pro gradu -tutkielman yksilöohjauksesta tehdään aina ohjaussopimus. Ohjaussopimus ilmentää ne prosessin yhteiset ja molempia osapuolia sitovat periaatteet, joiden avulla ohjattavan ja ohjaajan oikeudet ja velvollisuudet tulevat toteutumaan. Ohjaussopimusta tehdessä ohjaaja ja opiskelija käyvät läpi pro gradun aiheen, aineiston, työvaiheet, tutkielman muodon ja alustavan aikataulun. Ohjaussopimuksella myös varmistetaan, että ohjaajalla ja opiskelijalla on yhteinen käsitys ohjausprosessin ja tutkielman tavoitteista. Mikäli kyseessä on artikkelimuotoinen tutkielma, ohjaaja keskustelee opiskelijan kanssa tutkimusprosessista ja mahdollisuudesta olla mukana työskentelyssä käsikirjoituksen graduksi hyväksymisen jälkeen.

Ohjaussopimuksesta käytävässä keskustelussa käsitellään ohjaajan ja opiskelijan velvollisuudet ja vastuut ja yhteisesti sovitut työskentelytavat. Sekä opettajat että opiskelijat ovat havainneet hyödylliseksi, että opiskelija tekee tapaamisista lyhyen yhteenvedon, jonka toimittaa tapaamisen jälkeen ohjaajalle. Näin varmistetaan, että keskusteluissa on saavutettu riittävä yhteinen ymmärrys. Ohjaajan vastuulla on tiedottaa ohjauksen aikarajoista ja ohjaajan tavasta antaa palautetta. Opiskelijan velvollisuutena on valmistautua jokaiseen ohjaustapaamiseen etukäteen ja toimittaa ohjaajalle riittävän ajoissa tapaamiskerralla käsiteltävää materiaalia ja kysymyksiä, jotta ohjaaja voi valmistautua huolellisesti tapaamiseen. Opiskelijan vastuulla on myös ilmoittaa, mikäli hän ei voi noudattaa yhdessä sovittuja suunnitelmia.

Hoitotieteen opinnoissa ohjaussopimusta ei ole tehty kirjallisena, ellei opiskelija ole tehnyt tutkielmaansa osana laajempaa projektia, jolloin on haluttu varmistaa yhteisen aineiston käyttö ja julkaiseminen. Ohjaussuhteen pelisäännöt on aina kuitenkin käsitelty suullisesti ja opiskelijoille annettussa ohjeistuksessa. Yksikön pro gradu -käytäntöjä ollaan parhaillaan yhtenäistämässä ja sopimusasia on ollut koko opettajakunnan keskusteltavana yksikön opettajakokouksessa.

Erityisohjaus Tampereen yliopistossa

Yliopiston Ura- ja rekrytointipalvelut tarjoaa opiskelijoille ja vastavalmistuneille uraohjausta ja koulutusta työnhakuun. Lisäksi yliopiston Ura- ja rekrytointipalvelut välittää harjoittelupaikkoja ja toimii yksiköiden tukena työelämäpäivien järjestelyssä. Toimintaan voi tutustua yliopiston opiskelusivuilla.

[Työelämä ja harjoittelu](#)

Yliopisto-opiskelu ei aina ole ongelmaton eikä ole mitenkään poikkeavaa, että opiskelu jumiutuu, opiskelija kokee aikaansaamattomuuden tunteita tai oppimisvaikeuksia. Yliopiston opintopsykologi Taija Tuomisen toiminnan painopiste on oppimisen pulmatilanteiden ja erityiskysymysten ohjaamisessa. Opintopsykologin tapaamiseen hakeudutaan HOPS -ohjaajan, muun opettajan tai ohjausvastaavan lähettämänä. Keskimääräinen opintopsykologin ohjaustapaamisten kesto on 1-5 kertaa. Yliopisto järjestää myös ryhmäohjausta mm. yleisten opiskelutaitojen kehittämiseen tähtäviä ryhmiä ja graduttajaryhmiä tukemaan viivästyneen graduprosessin etenemistä. Erityisryhmistä ja -ohjauksesta saa tietoa yliopiston kattavilta opiskelusivuilta.

Yliopisto ei ole vastuussa opiskelijan mielenterveydellisiin, taloudellisiin eikä sosiaalisiin kysymyksiin keskittyvästä ohjauksesta, mutta on velvollinen kertomaan opiskelijalle näihin aihepiireihin liittyvistä yliopiston ulkopuolisten tahojen kuten Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) palveluista. YTHS järjestää yksilöneuvontaa ja monenmuotoista ryhmätoimintaa erilaisten opiskelua haittaavien ongelmien helpottamiseksi. Opiskelijoiden kannattaa tutustua huolellisesti Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön kattavaan palvelutarjontaan.

[YTHS](#)

Ohjaustoiminnan arviointi ja kehittäminen

Tampereen yliopisto tekee vuosittain kyselyn toisen, kolmannen ja viidennen opintovuoden opiskelijoille. Keskitetyt opintopalvelut välittää kyselytulokset ja tiedot tutkintotavoitteiden toteutumisesta tieteenalayksiköille. Yliopisto kerää palautteita myös valmistuneilta opiskelijoilta. Terveystieteiden yksikkö käsittelee palautteita yksikön opettajakokouksessa ja opetussuunnitelmatoimikunnan kokouksessa. Ohjauksen arviointiin käytettävää tietoa saadaan myös keräämällä opiskelijoilta suullisia ja kirjallisia jaksopalautteita. Palautelomakkeen avulla tutkinto-ohjelmien opiskelijat arvioivat opintojakson suorittamisen ajankohtaa, jakson sisällön hyödyllisyyttä,

työskentelytapojen toimivuutta, opetusmateriaalin käyttökelpoisuutta ja käytännön järjestelyjen toimivuutta. Arvioinnissa opiskelijoilta kysytään myös arviota omasta työpanoksesta ja aktiivisuudesta. Kirjalliset jaksopalautteet kerätään usein jakson päätteeksi eikä niistä ehditä käydä palautekeskustelua arvioinnin tehneen opiskelijaryhmän kanssa.

Opiskelijoilta saatu palaute ja kehittämissuhteet sekä opettajan oma arvio toteutuksen onnistumisesta käsitellään lukukausittain opettajakokouksen arviointikeskustelussa ja lisäksi kirjataan opettajan käsikirjaan, joka toimii yhtenä laadunvarmistuksen työkaluna. Viikoittain kokoontuvat hoito- ja kansanterveystieteen opettajakokoukset ovat opetuksen suunnittelun foorumeita, joilla käydään jatkuvaa opetuksen toteuttamiseen ja laatuun liittyvää keskustelua. Opetuksen ja ohjauksen arviointikeskustelua käydään myös opetussuunnitelmatoimikunnan kokouksissa ja opetuksen kehittämisseminaareissa, joita järjestetään kaksi lukuvuodessa. Kehittämisseminaareissa opetusyhteisö arvioi ja luo toimintakäytäntöjä, joiden tavoitteena on opiskelijoiden opintojen edistäminen, opetustoiminnan kehittäminen, ohjaustoiminnan laadun ja näkyvyyden parantaminen ja yhteisöllisen vuorovaikutuksen lisääminen. Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua ohjaustoiminnan arviointiin työryhmien ja toimikuntien jäsenenä sekä osallistumalla kehittämisseminaareissa käytyihin keskusteluihin edustajiansa välityksellä.

HOPS -ohjauksen ja opinnäytetöiden ohjausprosessin tavoitteita ja arviointia käsitellään osana ohjaajan ja ohjattavan ohjaustapaamisia. Suullisesti käytävällä arvioinnilla on omat etunsa. Arviointiin varattu aika mahdollistaa opiskelijan tavoitteiden ja niiden toteutumisen huolellisen läpikäynnin. Samalla tuetaan ohjauksessa saadun palautteen hyödyntämistä ja opiskelijan itsearviointitaitojen kehittymistä.

Yliopistopedagogiseen koulutukseen osallistuneet yksikön opettajat ovat tutustuneet ohjauksen vertaisarviointiin osana pedagogisten opintojen kokonaisuuden suoritusta. Vertaisarvioinnin hyödyntäminen osana yksikön kehittämistoimintaa on yksi vartenotettava keskustelunaihe, kun yksikössä jatketaan hyvin käynnistynyttä ohjauksen kehittämistyötä.

Linkit ja kirjallisuus:

[Tutkintosääntö](#)

[Arviointisääntö](#)

[Yliopiston opiskelusivusto](#)

[Terveystieteiden perustutkintoja koskevat yleiset määräykset](#)

[Opiskelukäytännöt](#)

[Oppimismenetelmät](#)

Opiskelija Heidi Niemelän verkko-opiraportti syksy 2012

[Yliopistolaki](#)

Opintojen ohjauksen arviointi korkeakouluissa 2001

http://www.kka.fi/files/161/KKA_1301.pdf

[Opintojen ohjaus korkeakouluissa seuranta 2005](#)

[Tampereen yliopiston henkilöstöjohtosääntö](#)

Tampereen yliopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 27.11.2012

[Työelämä ja harjoittelu](#)

[YTHS](#)

Nummenmaa, A.R., Pyhältö, K. & Toini, T.(2008). Hyvä Tohtori! Tohtorikoulutuksen rakenteita ja prosesseja. Tampere: Tampere University Press.